

Sygn. akt II CSK 312/20

POSTANOWIENIE

Dnia 17 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa Gminy Miasta R.
przeciwko J. S.
o odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 marca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 stycznia 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od J. S. na rzecz Gminy Miasta R. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 24 stycznia 2020 r., zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie także orzeczenia sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie - uchylenie tego orzeczenia i oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany powołał się na oczywistą zasadność skargi w związku z ustawowymi przesłankami wynikającymi z:

1) art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., tj. istnienie istotnego zagadnienie prawnego, polegającego na uznaniu za zasadne powództwa przez oparcie odpowiedzialności pozwanego na art. 415 k.c., pomimo istnienia przepisu szczególnego w postaci art. 1 w zw. z art. 5 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenia prawa (t.j. Dz.U. 2016, poz. 1169 ze zm., dalej: u.odp.maj.);

2) art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., tj. potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących szczególne wątpliwości, a mianowicie:

- Czy okoliczność wydania decyzji w trybie art. 67 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 1333 ze zm.) na wniosek właściciela nieruchomości zbywanej stanowi wadę rzeczy w rozumieniu art. 556 § 1 k.c.?

- Czy przeniesienie własności nieruchomości przez podmiot w stosunku do którego wydano decyzję w trybie art. 67 prawa budowlanego w sytuacji wyrażenia woli przeprowadzenia remontu budowlanego objętego tą decyzją przez nabywcę powoduje wygaśnięcie decyzji z mocy samego prawa w trybie art. 162 § 1 k.p.a.?

- Czy zasadnym jest przypisanie pozwanemu odpowiedzialności za szkodę wywołaną przez zachowanie bezprawne, tj. żądanie zwrotu kosztów poniesionych w związku z wykonaniem prac polegających na rozbiórce obiektu budowlanego bez posiadania wymaganego prawem pozwolenia na budowę oraz bez zgłoszenia zamiaru ich wykonania właściwym organom, a więc występkę spenalizowanego w art. 90 prawa budowlanego;

3) art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., tj. nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 1 i 2 k.p.c. wobec wytoczenia powództwa w imieniu gminy nie posiadającej legitymacji procesowej czynnej, wobec istnienia przepisu szczególnego tj. art. 7 ust. 3 i 4 u.odp.maj., z którego wynika, że to właściwy miejscowo prokurator okręgowy był organem wyłącznie władnym zarówno do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego zmierzającego do ustalenia przesłanek

uzasadniających wytoczenie powództwa o odszkodowanie na rzecz gminy, jak również do jego wytoczenia przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu z tytułu szkody wyrządzonej przy wykonywaniu władzy publicznej z rażącym naruszeniem prawa względnie do ewentualnego stwierdzenia odmowy wytoczenia powództwa, na podstawie art. 7 ust. 5 u.odp.maj;

4) art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w zakresie podniesionych zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię, ponieważ w realiach sprawy nie doszło nigdy do ustalenia przez Sąd rażącego naruszenia prawa przez pozwanego w rozumieniu przepisów u.odp.maj., co w świetle art. 5 w zw. z art. 6 tej ustawy, w którym ustawodawca statuuje kumulatywność przesłanek odpowiedzialności, oznacza niemożność przypisania odpowiedzialności pozwanemu.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na wszystkich czterech przesłankach przesądu.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do przesłanki kasacyjnej opartej na zarzucie nieważności postępowania, Sąd Najwyższy zauważa, że twierdzenia skarżącego są na tej płaszczyźnie całkowicie chybione. Zdaniem skarżącego, w sprawie zachodzi nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 1 i 2 k.p.c. (niedopuszczalność drogi sądowej, brak zdolności sądowej lub procesowej strony) z uwagi na wytoczenie powództwa przez podmiot nieposiadający legitymacji

procesowej. Tymczasem brak legitymacji procesowej w żadnym przypadku nie może prowadzić do nieważności postępowania, a jedynie do oddalenia powództwa. Jest to bowiem przesłanka merytoryczna determinująca zasadność powództwa.

Nie jest również możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14). To co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi nie może być jednocześnie ujmowane jako podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne, to nie można jednocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą podstawę przedsądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2012 r., I UK 118/12). Zatem nie do pogodzenia z oczywistością skargi jest stawianie w niej zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 2011 r., II UK 24/11).

Skarżący nie przytoczył przy tym argumentacji wskazującej na wątpliwości co do stosowania art. 415 k.c. w zakresie nie objętym przepisami u.odp.maj., a więc gdy chodzi o odpowiedzialność funkcjonariusza publicznego, która nie łączy się z wykonywaniem władzy publicznej (art. 1 u.odp.maj.). Wprost przeciwnie, oczywiste jest, że funkcjonariusz publiczny, który wyrządził szkodę nie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi wobec podmiotu, w którego imieniu działał, odpowiedzialność na zasadach ogólnych, skoro przepisy u.odp.maj. takiej odpowiedzialności nie regulują.

Co więcej, skarżący nie wskazał, które - jego zdaniem - przepisy wymagają dokonania wykładni, ograniczając się do sformułowania w ramach tej przesłanki (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) pytań dotyczących sprawy, w której została wniesiona skarga kasacyjna. Jest to oczywiście błędna forma zredagowania powołanej

przesłanki. Niezależnie jednak od tego postępowanie kasacyjne nie polega na udzieleniu stronie skarżącej wskazówek i odpowiedzi na nurtujące ją wątpliwości odnośnie do sposobu prowadzenia postępowania w konkretnej sprawie. Wybór drogi prawnej dochodzenia swoich racji w stanie faktycznym sprawy należy do profesjonalnego pełnomocnika, jeśli występuje w sprawie lub do strony, a ich wyobrażenie o stanie prawa i jego wykładni w konkretnej sprawie podlega weryfikacji przez sąd w toku instancji. Wniesienie skargi kasacyjnej oznacza skorzystanie ze szczególnego środka prawnego, przysługującego od prawomocnego orzeczenia sądowego i ma na uwadze głównie cel publiczny, to znaczy przez dokonanie wykładni wątpliwych przepisów oraz istotnych zagadnień prawnych ma prowadzić do ujednolicania stosowania prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 kwietnia 2019 r., IV CSK 467/18).

Poważne zastrzeżenia budzi również łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z potrzebą dokonania wykładni przepisów budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie. Jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 listopada 2020 r., III PK 192/19).

Natomiast oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13; z 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 października 2007 r., III CSK 216/07; z 20 marca 2014 r., I CSK 18/14).

Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest zatem oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego,

lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96; z 24 października 2006 r., II PK 38/06 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 17 marca 2006 r., I CSK 63/05; z 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07; z 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10).

Skarżący nie spełnił również tego wymogu przedsądu. Skoro w zaskarżonym wyroku Sąd Apelacyjny przyjął, że pozwany ponosi odpowiedzialność podstawie art. 415 k.c., to oczywiste jest, że nie odwoływał się do przesłanek odpowiedzialności przewidzianych w przepisach u.odp.maj. Niezastosowanie przez ten Sąd art. 5 w zw. z art. 6 u.odp.maj. nie może więc dowodzić oczywistej zasadności skargi.

Sąd Najwyższy zwraca też uwagę, że treść skargi kasacyjnej w zakresie, w jakim odnosi się ona do przesłanek przedsądu, został sformułowania w sposób nieprawidłowy i niezrozumiały. Skarżący powołując się na czwartą przesłankę przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) upatruje jej istnienia w wystąpieniu trzech pozostałych przesłanek, a przy tym z treści jego wyводу wynika, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z tego, że zachodzi oczywista zasadność skargi kasacyjnej w zakresie podniesionych zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego. Taka konstrukcja wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania uniemożliwia jego uwzględnienie.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności

radców prawnych (t.j. Dz.U. 2018, poz. 265) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

jw